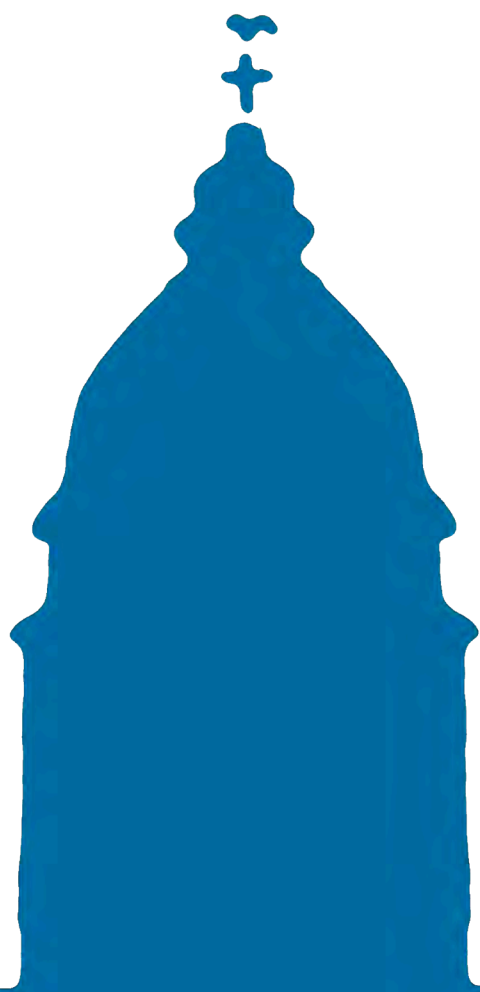


Strängnäs domkyrka med domkyrkoberget

- Juryns slututlåtande
maj 2020



INNEHÅLL

INLEDNING	5
KORT OM TÄVLINGEN	6
SYFTE OCH TÄVLINGSUPPGIFT	7
INLÄMNADE FÖRSLAG	7
JURYNS SAMMANSÄTTNING	8
DIREKTIVEN STEG 2	9
JURYNS GENERELLA BEDÖMNING	10
KONTEXT	10
GENOMFÖRANDE.....	11
Konstruktion	
Ekonomi	
Tillgänglighet	
JURYNS BESLUT	12
INDIVIDUELL BEDÖMNING	13
Stora och små möten - för stora och små	
Kyrkoberget - där hela livet möts	
Möten vid muren	
Folier	
Munkens ortagård	
ALLA TÄVLANDE	26



INLEDNING

Strängnäs domkyrka och dess omgivning är en levande kulturmiljö. Höjd över tidens snabba skiften är den samtidigt en del av sin samtid. Tradition och förnyelse, bevarande och förändring har alltid format livet i och omkring Domkyrkan såväl som byggnaden. Domkyrkan är en levande kyrka som samlar både stiftet och församlingen och som har en potential att bli en nod för hela Strängnäs och den vidare regionen. Sedan ett antal år arbetar Strängnäs domkyrkoförsamling med en vision för Strängnäs domkyrka och domkyrkoberget i framtiden. Avsikten är att varsamt anpassa delar av Domkyrkan med omgivning till nuvarande och framtida behov hos församling, stift och stad, samt att stärka hela domkyrkoberget som en miljö för kyrkans liv, för bildning och kultur

KORT OM TÄVLINGEN

Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö inbjöd i september 2017 till en projekttävling i två steg för Domkyrkan och dess omgivningar. Tävligen arrangeras av Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö med stöd av Strängnäs stift i enlighet med lagen om offentlig upphandling (LOU 2016:1145) och i samarbete med Sveriges Arkitekter.

Tävlingens första steg var idéinriktat och genomfördes som en allmän internationell tävling. Andra steget genomfördes som en inbjuden projekttävling mellan de fem förslag som juryn valde ut. I november 2019 fick de tävlande nya instruktioner.

Att det existerar en motsättning mellan bevarande och förändring är juryn väl medveten om, det ligger i själva förutsättningen för arbetet. Processen ska kännetecknas av högsta möjliga öppenhet med tillhörande debatt. Därför har förslagen och underlagen för tävlingen funnits offentligt tillgängliga genom utställningar i Domkyrkan samt på Strängnäs domkyrkoförsamlings och Sveriges Arkitekters hemsida.

Juryn har nu tagit beslut om det förslag som den anser på bästa sätt uppfyller de önskemål som formulerats i tävlingsprogram och direktiv och rekommenderar det till vidare bearbetning och utförande. Ett steg närmare förverkligande av visionen för domkyrkoberget har tagits men det återstår ytterligare många steg.

Juryn hoppas att dess arbete, med bedömning, tävlingsprogram och rapporter skapar en god grund för dem som nu tar över när juryns arbete har avslutats.

SYFTE OCH TÄVLINGSUPPGIFT

Syftet med tävlingen är att finna ett förslag med hög arkitektonisk kvalitet, med beaktande av de höga kulturhistoriska värden som gäller för området, och som tål att utvecklas i den fortsatta processen till ett genomförande. Tävlingsförslagen ska ha ett helhetsperspektiv på domkyrkoberget och uppgiften omfattar varsam restaurering av Domkyrkan, tillskapande av en ny entréfunktion samt en miljö där området åter blir en plats som rymmer hela livet och där olika aktörer strålar samman. En väsentlig uppgift är att gestalta samlande, funktionella och hållbara byggnader/tillägg med hög arkitektonisk och kontextuell kvalitet. I uppgiften ingår även användningen av Domkyrkan, de befintliga byggnaderna och utformning av de omgivande platserna. Syftet är även att efter genomförd tävling, utan föregående annonsering, handla upp konsulttjänster av det vinnande teamet för fortsatt uppdrag.

INLÄMNANDE FÖRSLAG

De fem utvalda förslagen fick sina nya instruktioner på plats i Strängnäs den 4-6 november 2019. Informationen fanns tillgänglig på eKommers den 1 november 2019. Den 7 februari 2020 hade samtliga lämnat in utvecklade förslag som juryn godkände för bedömning. De inlämnade förslagen var:

- Kyrkoberget (fd Kyrkbacken) –AndrénFogelström, Land Arkitektur och AOEW
- Folier – Förstberg Ling
- Stora och små möten – för stora och små – AART architects och Bach arkitekter
- Munkens örtagård – petra gipp studio
- Möten vid muren – Kjellgren Kaminsky Architecture och MARELD landskapsarkitekter

JURYNS SAMMANSÄTTNING

Tävlingsförslagen har bedömts av en jury bestående av:

Christofer Lundgren, juryns ordförande, domprost
Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö

Birgitta Wrede, ordf. kyrkorådet,
Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö

Birgitta Rubenson, vice ordf. kyrkorådet,
Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö

Lars Johnsson, 1:e vice ordf. stiftsstyrelsen,
Strängnäs stift

Fredrik Selander, stiftsdirektor, Strängnäs stift

Jacob Högfeldt, ordf. kommunstyrelsen, Strängnäs kommun

Åsa Ehn Hillberg, landskapsarkitekt LAR/MSA, Karavan,
utsedd av Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö

Kerstin Barup, arkitekt SAR/MSA, professor PhD, utsedd
av Sveriges Arkitekter

Christoffer Harlang, arkitekt MAA, professor PhD,
utsedd av Sveriges Arkitekter

Åsa Flarup-Källmark, arkitekt SAR/MSA, programarki-
tekt och projektledare, har varit adjungerad till juryn.

Jurysekreterare: **Elisabet Elfström**, arkitekt LAR/MSA,
Sveriges Arkitekter

Tävlingsfunktionär: **Marie Rydén Davoust**, Strängnäs
domkyrkoförsamling med Aspö

Juryn har under bedömningstiden, utöver individuellt
arbete för inläsning av förslagen, haft ett antal möten för
sitt bedömningsarbete.

Till stöd för juryns bedömning har också 3D-modeller
gjorts av samtliga förslag, genom de tävlandes försorg.
Juryn har därigenom kunnat studera vissa aspekter som
inte redovisats på planscherna.

Sakkunniga inom genomförbarhet (ekonomi, material,
hållbarhet, byggbarhet) och kulturmiljö har rådfrågats
under processens gång. Därutöver har fokusgruppmöten
genomförts, dels med fokus på parternas verksamhets-
behov, dels för sakägare och allmänhet.

Fokusgruppmöten:

- Medarbetare från Strängnäs stift och Strängnäs
domkyrkoförsamling med Aspö
- För övriga parter kring Projekt Domkyrkoberget:
Strängnäs domkyrkoförsamling, Strängnäs stift,
Strängnäs kommun, Europaskolan, Kungliga bibliote-
ket och Statens fastighetsverk
- Projektgrupp för Projekt Domkyrkoberget
- Fokusgrupp för allmänhet och sakägare

Sakkunniga:

- Lars Åke Mattson AFRY PM – genomförbarhet ur ett
bergtekniskt perspektiv
- Antikvarie Erik Orviste och arkitekt Pål Nyström –
genomförbarhet, åtgärder inne i Domkyrkan (främst i
Bondkoret)
- Viktor Wadelius PE – kostnadskalkyler

De fem förslagen, inklusive 3D-modellerna, har varit ut-
ställda i Strängnäs domkyrka under perioden 15 februari
till 15 mars 2020. Under den perioden fanns även täv-
lingsfunktionären tillgänglig för frågor vid några tillfällen.
Förslagen har också funnits tillgängliga på svenskakyrkan.
se/strangnas samt arkitekt.se.

Förslagen har varit anonymiserade under hela bedömningsprocessen.

DIREKTIVEN STEG 2

Direktiven till de tävlande i steg två av tävlingen innefattade dels generella utgångspunkter för det fortsatta arbetet med alla de fem förslagen och individuella utgångspunkter för vart och ett av förslagen. De tävlande skulle inte uppfatta dessa direktiv som förslag till specifika lösningar utan juryn önskade ett självständigt förhållningssätt till direktiven. Arkitekterna själva skulle avgöra vilka frågor de såg som relevanta för att utveckla sitt projekt enligt sin valda huvudidé och tävlingens övergripande målsättningar till den nivå som begärdes.

BEDÖMNINGSKRITERIER

Bedömningsgruppen har bedömt förslagen utifrån följande kriterier utan inbördes ordning samt utifrån de krav och önskemål som ställdes i programmet och dess bilagor.

Arkitektonisk kvalitet och gestaltning

- Hur väl förslaget visar på byggnader/tillägg som samspelar med Domkyrkan. Hur väl denna arkitektoniska helhet bidrar till att stärka sambandet och skapa två noder.
- Hur förslaget förhåller sig till de befintliga kulturhistoriska värdena i Domkyrkan och i befintliga byggnader och till Domkyrkans omgivning.

Funktion, organisation, logistik och tillgänglighet

- Hur väl förslaget uppnår tävlingsprogrammets krav på innehåll, samband och funktioner.
- Graden av ändamålsenlighet, yteffektivitet, logistik och tillgänglighet.
- Hanteringen av och anpassning till mötet med domkyrkomiljöns breda målgrupp.

Genomförbarhet och ekonomi

- Att förslaget är möjligt att projektera och bygga inom de tekniska och kulturhistoriska krav som anges i tävlingsprogrammet.

Utvecklingsbarhet

- Hur väl förslaget tål framtida förändringar och utveckling av verksamheten.

Hållbarhet utifrån ekonomi, förvaltning, miljö och sociala aspekter

- Hur väl material och produkter står för kvalitet, är slitstarka, åldras väl och är underhållsvänliga.
- Hur väl förslaget förmår bjuda in och främja delaktighet.
- Hur väl förslaget är hållbara miljöer ur drift och underhållsperspektiv.

JURYNS GENERELLA BEDÖMNING

Juryn anser att samtliga förslagsställare utvecklat sina förslag på ett intressant och berömvärt sätt. Om utmaningen för arkitekterna varit att deras projekt ska tåla en utveckling så har utmaningen för juryn varit att föreställa sig hur förslagen långsiktigt kommer att bidra till domkyrkoberget som samlade plats både utifrån funktion och gestaltning. Tävlingsuppgiften är inte lätt. Det har varit en utmaning för förslagsställarna att både behärska det som krävs för att gestalta nybyggda tillägg i anslutning till Domkyrkan och förändringar i kyrkorummet samt förstå de skilda verksamheternas behov i ett helhetsperspektiv.

Utvecklingsarbetet i steg två innebar för de tävlande att både svara mot juryns krav och primära önskemål och att i omarbetningen utveckla förslagen för att sammantaget nå större kvaliteter. Juryn konstaterar att det är stora kvalitetskillnader i språkbruket mellan olika förslag där vissa förslag bättre förmår att beskriva sitt förslag.

Ett vinnande förslag bör kunna utvecklas mot mer självklara lösningar där nya kvaliteter infogas. Om utvecklingsfasen har lett till mer komplicerade lösningar eller kompromisser mellan olika kvaliteter har juryn bedömt att det kommer att bli svårt att nå de önskade målen i en fortsatt process.

Ett bedömningsarbete är en lärande- och utvecklande process. I juryn möts olika kompetenser, perspektiv och utgångspunkter. En öppen dialog mellan de olika jurymedlemmarna har varit en förutsättning för ett lyckat juryarbete. Genom att pröva projektens helhet och detaljer mot programmets krav har juryn jämfört och bedömt deras olika företräden. Med en ackumulerad stor och gemensam kunskap om projekten har juryn slutligen kunnat ta ett tryggt och enligt beslut.

KONTEXT

Domkyrkoberget är mycket betydelsefullt ur många olika aspekter. Där finns kulturhistoriska, antikvariska, topografiska och immateriella värden.

Befintliga byggnader på domkyrkoberget förhåller sig idag med en välbalanserad respekt till Domkyrkan. De nya tilläggen får inte uppfattas som isolerade och främmande i den befintliga miljön utan ska ha en gestaltning som är självklar i sitt sammanhang och kännas naturlig för platsen, samtidigt som nya gestaltningsmässiga kvaliteter och skönhetsvärden tillförs.

På lång sikt handlar ett ställningstagande till värdena på platsen inte bara om vad som finns här idag och som kan vinnas och eventuellt förloras i en sådan avvägning.

I ett längre perspektiv ska Domkyrkan, de omkringliggande byggnaderna, berget och den plats som kan skapas med nya byggnader/tillägg som helhet bilda det bestående värdet för framtiden. Till detta värde kommer också kopplingen och relationen till staden. Projektet måste med mod och tillförsikt gestaltas så att den värdefulla helhet som skapas också kan få ett framtida kulturhistoriskt värde.

I steg två har samtliga förslag ägnat större uppmärksamhet åt att arbeta med Domkyrkan som de facto är grundvalen för och den utan jämförelse viktigaste byggnaden på domkyrkoberget. Trots detta saknar juryn i de flesta förslagens illustrationer på kyrkans interiör efter föreslagna insatser samt tydliga förslag till användning i dess olika delar.

Flera förslag redovisar mycket utrymmen under jord och här saknar juryn ett resonemang om ljusförhållanden och arbetsmiljö.

Utemiljön och Domkyrkans omgivning har med något undantag redovisats knapphändig och det framgår inte hur promenadvägar, rörelsemönster och funktioner faktiskt är anordnade. Domkyrkoberget utgör också en viktig park för staden och har en potential som sådan vilken juryn gärna sett mer utförligt redovisad.

GENOMFÖRANDE

Konstruktion

Flera förslag har redovisat trappor och hiss i underliggande våningar som i sin geometri är nästan lika stora som planmåttan på nuvarande Bondkoret. Beroende på grundförhållanden, berg, åsgrus eller annan fyllning krävs en betryggande säkerhetszon på 1,5-2 m under befintliga grundmurar vilket ger ett disponibelt planmått för våningar under mark på ca 6x6m.

För nya kontorsarbetsplatser inom Domkyrkan kommer lagar och förordningar att gälla såsom för nybyggnad. Det betyder att arbetsmiljölager med krav på ventilation, brand och nödutrymning med möjlighet till alternativa vägar har stor betydelse för var det är realistiskt att placera kontorsarbetsplatser.

Ekonomi

I ett tidigt skede av ett projekt är det svårt att göra säkra ekonomiska kalkyler och ytorna blir den utslagsgivande faktorn. Tekniska lösningar, konstruktion och drift är mer svårbedömda. Till detta kommer också en bedömning av komplexiteten i lösningarna som sådana.

Med en översiktlig kalkyl som underlag har juryn gjort en bedömning av de kostnadsmässiga riskerna och möjligheterna i respektive förslag.

Tillgänglighet

För alla nya delar gäller höga krav på tillgänglighet för besökare i alla åldrar, med olika typer av funktionsvariationer och olika typer av behov. Flera förslag uppfyller inte tillgänglighetskraven fullt ut, men skulle vid en bearbetning kunna förbättras. Det är viktigt att projektet som helhet på ett naturligt sätt skapar förutsättningar för ett lika användande för alla.

JURYNS BESLUT

Efter avslutad bedömning har juryn utsett **Stora och små möten - för stora och små** till vinnare i tävlingen och rekommenderar förslaget för fortsatt bearbetning och genomförande.

Juryn vill slutligen rikta ett stort tack till alla tävlande för det stora engagemang som kännetecknar samtliga förslag.

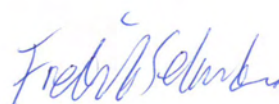
Strängnäs den 20 maj 2020



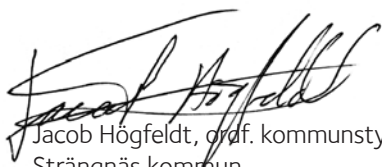
Christofer Lundgren, domprost
Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö



Lars Johnsson, 1:e vice ordf.
stiftsstyrelsen, Strängnäs stift



Fredrik Selander,
Stiftsdirektor, Strängnäs stift



Jacob Högfeldt, ordf. kommunstyrelsen,
Strängnäs kommun



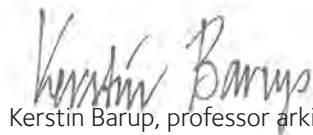
Birgitta Wrede, ordf. kyrkorådet,
Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö



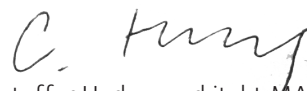
Birgitta Rubenson, vice ordf. kyrkorådet,
Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö



Åsa Ehn Hillberg, landskapsarkitekt
LAR/MSA, Karavan



Kerstin Barup, professor arkitekt SAR/
MSA, PhD



Christoffer Harlang, arkitekt MAA
Professor PhD

INDIVIDUELL BEDÖMNING

VINNARE

1:a pris 300 000 SEK

STORA OCH SMÅ MÖTEN - FÖR STORA OCH SMÅ

Förslagsställare

AART architects genom

Markus Grieser, Anders Tyrrestrup, Mads Nygaard, Nicolaj Østergaard Thunbo och Asger Brix Pedersen i samarbete med Bach arkitekter genom Lone-Pia Bach.



VY FRÅN DOMKYRKOPLAN

Stora och små möten - för stora och små har på ett övertygande och inspirerande sätt låtit nya och befintliga byggnader skapa ett nära samspel runt Domkyrkan vilket stärker domkyrkobergets identitet som en samlade mötesplats. Förslagsställaren använder kontexten och domkyrkobergets kontakter med staden på ett kreativt sätt. Juryn värdesätter förslaget förmåga att både utveckla och visa inlevelse i och hänsyn till de befintliga kulturhistoriska värdena samt de höga skönhetsvärden som domkyrkoberget har.

Förslaget visar också på förståelse för Europaskolan och Kungliga bibliotekets behov.

Stora och små möten har på ett trovärdigt sätt tillgängliggjort och lyft fram idag oanvända eller underutnyttjade rum och utrymmen i Domkyrkan. Förslagen och tilläggen i Domkyrkan visar en mycket god förståelse för kyrkorummets möjligheter och verksamhetens skilda behov. Analysen som ligger till grund för förändringarna framgår, förslagen är väl genomtänkta och logiskt förklarade.

Västra Noden

Det publika navet i den Västra noden utgörs av Domkyrkan och det nya Samlingshuset som är placerat söder om Domkyrkoplan i suterräng på gränsen till Månssons trädgård. Samlingshuset upplevs inbjudande från Domkyrkoplan och skapar en vindskyddad omslutande entréplats. Vissa utblickar från Domkyrkoplan söderut finns kvar men förslaget skulle vinna ytterligare på en bättre kontakt mot Mälaren.

Gestaltningen utgår från Benhusets formspråk med en kvadratisk huskropp men med en ingrävd sockelvåning. Samlingshusets höjd förhåller sig till Domkyrkans gavel med två våningar mot Domkyrkoplans övre nivå och ytterligare en mot Månssons trädgård. Taklutningarna på den nya byggnaden tar upp Domkyrkans taklutning, ett gestaltungsgrepp som förmodligen inte kommer att uppfattas i verkligheten och därför inte bör vara styrande.



Reception, café och informationscenter är samlokaliserade på entréplan och nås lätt från Domkyrkoplan. På den lägre nivån finns en större samlingshall med en glasfasad mot parken. De bakre ytorna är ingrävda i slänten och mörka. Den översta våningen inrymmer körövningsrum och flera mindre mötesrum med omfattande volym. Samtliga våningar nås även via egna separata och tillgängliga entréer som möjliggör en flexibel användning frikopplat från resten av huset.

Från Sturegatan skapas en tillgänglig angöring genom att den befintliga vaktmästarbostaden ersätts med en ny byggnad, Vaktmästarhuset, i två plan. Huset är indraget och ligger i liv med Domkapitelhuset och en mindre parkering för församlingens personal föreslås mot Sturegatan. Via en underjordisk förbindelse nås både Samlingshuset och Domkyrkan. Det är också möjligt med en koppling till Domkapitelhuset för optimala flöden. De mörka ytorna under mark används i första hand till förråd och arkiv och mycket av det som idag är förvarat i Domkyrkan föreslås flyttas hit.

Arkitekturen för Vaktmästarhuset beskrivs som återhållsam och tar upp samma material som fanns i det ursprungliga huset, röd träfasad och tak i tegel.

Benhuset behålls men får ett förändrat uttryck då marknivåerna kring huset ändras för att ansluta till de nya husens sockelvåningar. Att behålla Benhuset tycker juryn är positivt men terrasseringarna syns onödigt komplicerade och borde gå att förenkla. Nivåerna på omgivande mark för både Vaktmästarhuset och Samlingssalen medför stora ingrepp för att hantera stödmurar och trappor och på de övre nivåerna kommer det att krävas räcken. Hur det ska lösas på ett bra sätt måste studeras vidare i det fortsatta arbetet.



VY FRÅN SAMLINGSSALEN

Juryn ser en potential att inom förslaget än mer effektivisera nya och befintliga ytor och därmed ytterligare kunna minska de nya husens volymer i en kommande process.

Östra noden

Djäknegården förlängs upp mot domkyrkoberget med en foajébyggnad i tegel. Material och detaljering har släktskap med Samlingshusets arkitektur och knyter ihop de båda noderna och bildar en ny årsring. En glaslänk till Djäknegården gör foajébyggnaden tydlig som tillbyggnad samtidigt som ytor kan nyttjas av KB vid större evenemang på ett effektivt och neutralt sätt.



VY FRÅN ÖST, DJÄKNEGÅRDEN

Placeringen av det nya huset är känsligt utfört och förslaget för Roggeplan möjliggör en fortsatt utveckling av platsen. Närheten till den omgivande staden och Europaskolans och KBs verksamheter skapar förutsättningar för ett folkliv här. Den gröna gradängstrappan utgör en fin och funktionell övergång till den mer hårdgjorda parkeringsytan. Som en option föreslås att det nedre valvet i Domkyrkan byggs in med en möjlig entré till Domkyrkan via en hiss som ytterligare skulle förstärka kopplingen mellan Roggeborgen, Djäknegården, Roggeplan och kyrkan. Boksamlingen som idag finns i Domkyrkan föreslås flyttas till Roggeborgen och huset blir därmed än mer ett besöksmål för forskare och Kungliga Bibliotekets ambition att vidareutveckla sin öppna verksamhet i Roggeborgen möjliggörs i om med att man kan samnyttjas besöksytor med Djäknegården.

Domkyrkan

Stora och små möten har i steg två beaktat intentionen att använda outnyttjade och underutnyttjade inne i Domkyrkans volym och använt och tillgängliggjort Domkyrkans rumsliga möjligheter på ett föredömligt sätt. Förhållningssättet och förslagen i kyrkan vittnar om en stor förståelse för kulturhistorien och inlevelse i verksamhetens förutsättningar. Genom att flytta in arbetsplatser och öppna upp utrymmen tillförs ett vardagsliv i kyrkan. Nya tillägg adderar nya kvaliteter med respekt för de minnen som är knutna till platsen.

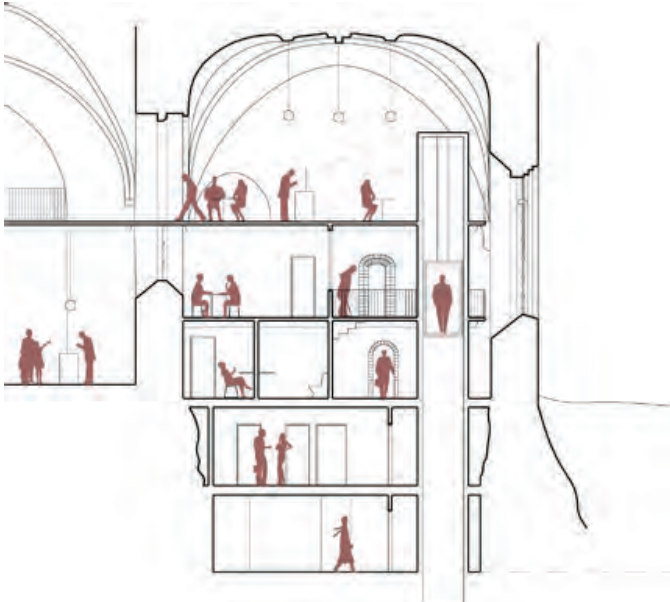
Tillgängligheten i kyrkan, som är en utmaning, är mycket välstuderad och skickligt löst genom att golvet framför Västra vapenhuset höjs och därmed tillgängliggörs Domkyrkans långhus, Bibliotekskoret och Dopkapellet.

Med åtgärderna som föreslås i Bondkoret har man värderat Hidemarks olika tillägg i kyrkorummet och bedömt att inredningen i Bondkoret kan tas bort. En hiss föreslås i koret och en underjordisk gång förbinder Domkyrkan med det nya Samlingshuset.

Hissen binder ihop allmänna utrymmen i källaren med besöksplattformar på plan 1 och 2. Sammankopplingen mellan de två plattformarna, plan 2 i Bondkoret och besöksplattformen i det Västra vapenhuset sker via det nuvarande fönstret mot Västra vapenhuset. Från plattformen ovanför Vapenhuset har man en fantastisk utsikt både över staden och in mot kyrkan.

I Södra vapenhuset föreslås ett separat kapell som kan nås från utsidan utan att hela Domkyrkan behöver öppnas. Det Norra vapenhuset föreslås användas för kistmottagning och möjlighet till enskilt avsked. Ställningstagandet att ta bort de befintliga vindfångarna i de båda vapenhusen är motiverat med de vinster det innebär med mer effektivt använda ytor.

Församlingens kansli inreds som en samlad enhet i den Övre och Nedre sakristian. Placeringen är inte optimalt med hänsyn till avståndet till stiftskansliet och Samlingshuset. Men bedömningen är att de ytor som föreslås tillskapas inne i Domkyrkan svarar mot ambitionen att få en mer levande Katedral och att ytorna lätt omdisponeras i ett fortsatt arbete. Den nya sakristian föreslås placeras bakom högaltaret i koromgången. Nackdelen med placeringen är att koromgången då täpps till och den såväl historiska som upplevelsemässiga kvalitet det innebär att kunna gå runt i kyrkan går förlorad. I det fortsatta arbetet kommer antikvarisk-tekniska förstudier att behöva göras för att kunna ta ställning till graden av påverkan.



BONDKORET

Utemiljön

Utemiljön på domkyrkoberget är sparsamt redovisad och de tillägg som föreslås är koncentrerat till de båda noderna. Utbredningen av de bergtekniska åtgärderna bör studeras mer i detalj. Juryn hade gärna sett en mer bearbetad plan för området som helhet och att man tagit tillvara den potential som domkyrkoberget med tillhörande Månssons trädgård har.

Att utveckla vidare i fortsatt process

Funktioner och samband

Samordningsmöjligheter mellan stiftets och församlingens infrastruktur och stödfunktioner kan tjäna på att studeras ytterligare, liksom lokaliseringen av vissa funktioner. Exteriöra och interiöra kommunikationer och entréer tex entrén under sakristian som kan detaljeras och vidareutvecklas ytterligare för att förstärka den östra noden. Angöringsproblematiken för KBs varuleveranser är uppmärksammas men bör redovisas tydligare.

Byggnader

Storlek, placering och gestaltning kommer att behöva utvecklas vidare utifrån funktions- och bergtekniska genomförbarhetsaspekter .

Utemiljön

Ta tillvara på den potential som utemiljön utgör och utveckla domkyrkoberget med samma lyhörda förhållningsätt som ägnats byggnaderna och förändringarna inne i Domkyrkan.

2:a pris 100 000 SEK

KYRKBERGET – DÄR HELA LIVET MÖTS

Förslagsställare

AndrénFogelström genom Moa Andrén och Tove Fogelström

Land arkitektur genom Anders Kling

AEOW genom AnnaKarin Edblad



VY FRÅN MÅNSSONS TRÄDGÅRD

Domkyrkan är den självklara målpunkten och förslaget delar upp de nya volymerna för att hantera skalan och bygga vidare på småskaligheten. I öster får Roggeborgen och Djäknegården stärkta funktioner och en sammanhållen torgyta utgör både entré till domkyrkoberget och kopplar tydligt till Stora Torget. Noden i väster förhåller sig till Kyrkobacken och skapar en samlande torgbildning framför Domkyrkans huvudentré. Kyrkobodarna utvecklas till ett välkomsthuss och Tryckerihuset och Domkapitelhuset får nya entréer mot Domkyrkoplan/Kyrkobacken. Runt en nyanlagd örtagård, i Kyrkobackens omedelbara närhet, återfinns de två nya byggnadsvolymer – Månssonshuset och Månssonssalen – vilka rymmer kontor samt samlings- och festsal.

Tillägget och utvecklingen av Domkyrkobodarna är genomarbetat och kan fungera väl som ett välkomsthuss tack vare sin koppling till Tryckerihuset och närhet till Domkyrkan. Användningen av Tryckeri- och Domkapitelhuset är effektiv och förslaget att samla konfirmander/barn centralt är positivt. Förslagets intention att skapa ett sammanhållet torg går i någon mån förlorad då de nya husen placeras på alltför stort avstånd från Domkyrkoplan. Månssonssalen är flyttad söderut i trädgården vilket ger en mer underordnad placering. Skalan på husen är finstämd. Konsekvensen av att infoga Benhuset i den nya gallerigången mellan de båda nya byggnaderna medför att marken fylls upp och byggnaden delvis döljs. Proportionerna på det befintliga huset blir också märkliga.



ÖVERSIKT

med en bar/vinterträdgård i direkt anslutning till den befintliga samlingsalen. För att hantera de befintliga nivåskillnaderna anläggs en mur som fortsätter förbi Djäknegården och ansluter till Korsporten.

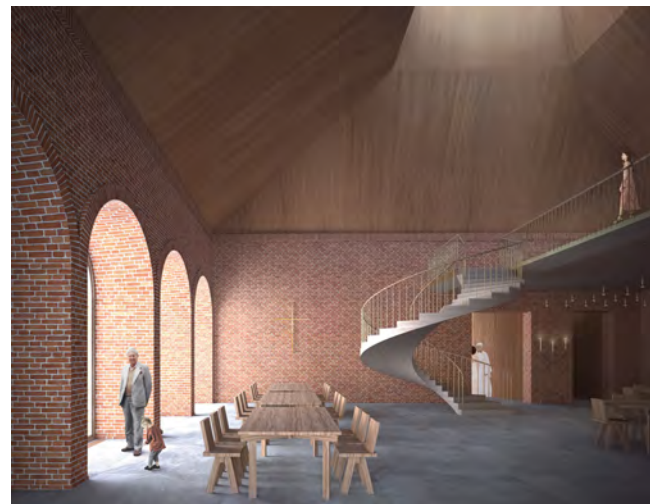
Domkyrkan öppnas upp för nya möten och verksamhet. Logistiken och flödena i kyrkan är välstuderade och bra lösta. Funktioner är placerade för att uppnå synergieffekter.

I Bondkoret föreslås att Hidemarks entrésolering med en fristående stålkonstruktion byggs om och får nya funktioner såsom vaktmästeri mm. På det sättet behålls delar av de tillägg som kom till vid den senaste renoveringen och bidrar till Domkyrkans pågående historia.

Bjälklaget sparas och nya kontorsplatser skapas enligt förslaget i ett öppet sammanhang i Ceciliasalen. Samtidigt anordnas över salens nivå en läktare som ger möjlighet till utnyttjande av vinden över Vårfrukoret och tillgänglighet till vindarna. En ny hiss installeras på bottenvåningen upp till Ceciliasalen och den nya läktaren men möjliga utrymningsvägar skulle behöva studeras ytterligare.

Här poängteras i förslaget att placeringen möjliggör en underjordisk koppling mellan det sk Månssonshuset och Domkyrkan. Förslaget visar dock att olika funktioner går att lösa utan den åtgärden. Från den nya nivån över Vårfrukoret ordnas en trappa och ett lyftbord som står i förbindelse med Södra kyrkvinden. Genom ett träbjälklag över kupolerna ordnas stora ytor för förvaring mm. En ramp upp till mittskeppets vind gör att tornvinden kan göras tillgänglig via den idag igenmurade öppningen i Östra tornmuren som skulle ge ett mervärde till Domkyrkan i sin helhet. Med ett nytt bjälklag kan det dagsljusbelysta tornrummet ses som expansionsmöjlighet för kontor.

Via den Övre bönkammaren finns möjlighet att ta upp en i sen tid igensatt förbindelse genom kärnkyrkans sydvästra hörntorn via den sk Löpargången som ursprungligen omgav kärnkyrkan. Förslaget är en intressant och möjlig åtgärd.



MÅNSSONSALEN

Sakristia och tillhörande arbetsplatser föreslås flytta tillbaka och får en bra placering i nedre sakristian. Bjälklaget för den nuvarande övre sakristian anpassas till orgelläktarens nivå och tillgängliggörs via en hiss i norra koromgången. I valvet under Övre sakristian vilket idag används till upplag föreslås ett kapell som nås utifrån. Kapellet är en intressant idé, men möjliggör som det är ritat nu en entré till Domkyrkan i NO vilken skulle knyta samman Domkyrkan-Djäknegården-Roggeborgen.

En möjlig koppling under jord till Domkyrkan är angiven i plan men inte vidare utredd. Avståndet skulle i förslaget bli närmare 50 m och snarare uppfattas som en kulvert än en entré.

Tegel som dominerande material har valts för att ge enhetlighet och lugn åt en arkitektur som i övrigt innehåller olikartade byggnader med en i illustrationerna något utvecklad arkitektur.

Vid den östra noden anordnas en ny markparkering som lämnar öppet för en eventuell utveckling av området i framtiden. Mot Roggeborgens norra fasad föreslås en långsgående foajé med café och entréfunktioner i de nedre nivåerna och inlastning till Roggeborgen i det övre planet. Lösningen har en god tanke men inlastningen blir onödigt komplicerad och vinsten i förhållande till påverkan är inte motiverad.

Djäknegården förlängs mot Domkyrkan med en påbyggnad med samma formspråk som Roggeborgens foajé

Vårfrukoret föreslås vara utställningsyta, en bra placering som är lätt att hitta till. Norra och Södra vapenhuset föreslås för närförråd och tillfälliga utställningar. Förslaget skulle ge fina rum men löser inte kyrkans behov av förvaring.

Parken lämnas i stora delar orörd och juryn hade gärna sett att förslaget tog tillvara den potential som den utgör och utvecklat den mer.

Materialmässigt visar förslaget hög kvalitet med tegel, ek och natursten som åldras vackert och inte kräver mycket underhåll. För torgytans föreslås röd kalksten som är mindre lämpligt utifrån slitage och hållbarhet. Zonen närmast Domkyrkan beläggs med grus med inslag av gatsten.

De skilda byggnaderna ger god möjlighet för etappbyggnad men driftsmässigt kräver de utspridda funktionerna mer personal och har därmed en sämre ekonomi.

Sammanfattning

Förslagets småskalighet framhäver Domkyrkan vilket är positivt för miljön och successivt byggande men ger utspridda funktioner med sämre kommunikationer. Hänsyn har tagits till kulturhistoriska värden och materialen hålls samman väl med tegel och andra traditionella material. Domkyrkans planering är hänsynsfull och i stora delar väl genomarbetad. Den yttre miljön har inte planerats vilket gör förslaget oklart i förhållande till landskap och stad.

3:a pris 50 000 SEK

MÖTEN VID MUREN

Förslagsställare

Kjellgren Kaminsky Architecture AB, genom Joakim Kaminsky, Petter Gunnarsson

MARELD landskapsarkitekter AB, genom Oskar Ivarsson, Svante Soldemo, Charlotte Sellbrandt



VÄSTRA NODEN

Möten vid muren är ett balanserat och ändamålsenligt förslag som stärker domkyrkoberget som mötesplats utan att förvanska eller förminska de kulturhistoriska värdena.

I den västra noden föreslås en större byggnad, Forum, placerad sidoordnad Domkapitelhuset i slänten mot Sturegatan. Placeringen av byggnaden gör att de viktiga utblickarna mot vattnet behålls.

Huvudentrén föreslås i anslutning till det nya entrétorget som skapas framför Domkapitelhuset. I nivå med Domkyrkoplan ligger cafédel, besökscentrum, utställning och turistshop och en generös terrassdel som vänder sig mot Domkyrkoplan och Domkyrkan. Möjligheten till parallella aktiviteter på övre respektive nedre plan i Forum ökar användbarheten och flexibilitet i byggnaden.

Från Forums källarvåning anges en möjlig fysisk koppling till Bondkoret utan närmare beskrivning kring hur.

Domkyrkobodarna byggs om till kontor och möteslokaler till församlingen med nära koppling till stiftets lokaler och Domkyrkan.



DOMKYRKOTERASSEN

I Månssons trädgård föreslås en mindre parkpaviljong uppförd i trä med möjlighet till flera funktioner. Förslaget är intressant, en byggnad i det läget skulle aktivera parken men skulle vinna ytterligare på en i förhållande till Domkyrkan mer central placering.

I bedömningen av steg ett lyfte juryn tveksamheter kring att accentuera en historisk idé om en omgärdande kyrkomur med utgångspunkt i att det så tydligt definierar något som utan- respektive innanför och står

i direkt motsats till intentionen i programmet att göra domkyrkoberget mer tillgängligt. Möten vid muren har i steg två valt att ha kvar muren. Juryn anser fortfarande att det går emot programmets intention men att förslaget inte står och faller med den lösningen. Månssons trädgård inrymmer många möjligheter att utveckla platsen till en mötesplats för alla, en länk mellan kyrka och samhälle. Möten vid muren är det förslag som bearbetat landskapet mest och har bäst lösningar för flöden och kopplingar inom domkyrkoberget samt till staden. Förslaget visar också på en förståelse och inlevelse i utemiljöns möjligheter och begränsningar.



ÖSTRA NODEN

I den östra noden föreslås att Djäknegårdens källarplan öppnas upp och byggs om till café. Förslaget har många fördelar, det är lätt att genomföra, möjliggör en framtida utveckling av platsen genom att inte ta någon ny yta i anspråk och skulle vara en tydlig koppling mot staden i det läget. I en framtida etapp föreslås en byggnad i suterräng mellan Djäknegården och Roggeplan vilken skulle förbinda de båda husen med varandra. Lösningen beskrivs inte närmare och torde ha en stor påverkan på kopplingen upp mot Domkyrkan beroende på hur den utformas.

Förslaget har en bra beskrivning för ställningstagande, plan, logistik, etapper osv men juryn ser inte samma klarhet och förmåga i det som ritats. I bearbetningsfasen har volymer och gestaltning studerats om och detaljerats. Arkitekturen beskrivs nu som att den ska underordna sig den befintliga bebyggelsen. Juryn anser att ansatsen är god men saknar ett eget uttryck.

Förslagen för Domkyrkan är generellt försiktiga och är snarare att betrakta som mindre omdisponeringar av befintliga funktioner. Förändringar som föreslås inkräktar inte på vare sig det medeltida murverket eller på de kulturhistoriska inventarierna. Förslaget i sin helhet präglas av stor respekt för att inte påverka medeltida murverk och kulturhistorisk inredning, vilket får ses positivt ur kulturhistorisk synvinkel.

Förändringarna koncentreras till ytor och volymer som redan har förändrats och förvanskats under modern tid. Arbetsplatser mm etableras inte i Domkyrkan och därmed undviks ingrepp i medeltida murverk för installationer som krävs för att skapa nya arbetsplatser i kyrkorummet.

Vidare anförs i förslaget att i nuläget påverkas kyrkans helhetsmiljö negativt av en alltför rörig miljö vad avser lös möblering, skyltning mm. Man vill ta ett helhetsgrepp omkring detta problem och skapa ett konsekvent koncept för utformning av lös möblering, vilket får ses som positivt ur kulturhistorisk och estetisk synvinkel.

I Bondkoret placeras ett nytt kapell i Ceciliasalen liksom att ändringar görs även i markplanet för ändrade funktioner. I förslaget redovisas att Hidemarks inredning rivs medan det medeltida murverket lämnas opåverkat. Ändringarna betecknas som reversibla.

Sammanfattning

Förslaget genomsyras av en hänsynsfullhet gentemot hela domkyrkoberget. De enskilda tilläggen är utformade med respekt och omtanke om människan och sammanhanget. Möten vid muren visar en stor lyhördhet för kulturvärdena i området, men på bekostnad av funktionalitet, och projektets ambition att föra in mer verksamhet inne i kyrkan är inte alls beaktat.

Delat 4:e pris 25 000 SEK

FOLIER

Förslagsställare

Förstberg Ling genom Björn Förstberg, Mikael Ling, Malin Valuskova



BONDKORSTRAPPAN

Folier har en konceptuellt mycket stark idé. Arkitekturen är stram och enkel och framhäver de befintliga byggnads-
volymernas uttryck och detaljering. Det finns en komplexitet i förslaget som trots dess synbara enkelhet samtidigt är
både synligt och undagömt.

Förslaget refererar till hur byggnader har adderats till Domkyrkan genom historien. Annexet är skickligt placerat så att
det från Domkyrkoplan är dolt av Domkapitelhuset. Annexets plan är bra och medger flexibel användning av utrym-
mena. Det som syns ovan mark från Domkyrkoplan är entrén till receptionen på den lägre nivån. Entrén sker via ett
porthus som beskrivs som ett periskop och ett skyltfönster för domkyrkobergets verksamheter. Juryn uppfattar inte
att den strama arkitekturen och den slutna fasaden har den inbjudande ansatsen som beskrivs i förslaget och anser
vidare att husets höjd inte är motiverad av funktionen. Förslaget bjuder konsekvent in besökare till de nya byggnader-
na via trappor och atriumgårdar, vilket upplevs onödigt komplicerat.

Ingrävt i slänten ligger de publika ytorna med samlings-salar och café organiserat runt en atriumgård som har en direkt
access från Månssons trädgård via trappor. Den nedgrävda gården är skyddad men riskerar också att bli skuggad stora
delar av dagen och har heller ingen relation till omgivningen då utblickar saknas. Lösningen är också tveksam ur ett
tillgänglighetsperspektiv. Det är osäkert om de befintliga träden kommer att klara sig vid markuppfyllnad i anslutning
till nybyggnationen.

Kyrkobodarna föreslås fortsatt rymma barnverksamheten. Norr därom föreslås en paviljonsbyggnad med funktionen av ett galleri med plats för temporära och permanenta utställningar. Att sprida ut verksamhet som kräver personal och viss infrastruktur är inte optimalt då det blir svårt att samnyttja resurser.

I genomarbetsfasen har arkitekterna främst studerat om utformningen i den östra noden vid Roggeplan. Ett nytt portmotiv förs in genom en byggnad som är placerad i slänten mellan Djäknegården och Roggeborgen. Den nya byggnadens placering möjliggör en utveckling av Roggeplan vilket är positivt samtidigt som kopplingen upp mot Domkyrkan koncentreras i en punkt. Fasaden är sluten utåt utan fönster men öppnar sig inåt i en atriumgård som beskrivs som husets hjärta. Gestaltningen är sparsmakad och stram och förhåller sig till de befintliga husen genom att ha sitt helt egna uttryck.



ROGGEBORGENS ATRIUMGÅRD

Foliers utveckling av Domkyrkan är konsekvent genomförd och sätter en tydligt nutida prägel i kontrast med kyrkans medeltida. Förslaget trycker på att förändringarna i Domkyrkan har tre huvudsyften; ett effektivt utnyttjande av kyrkans ytor, stärkande av kyrkorummets skönhet och funktion samt tillgängliggörande av kyrkans dolda vindar. Tilläggen utgörs av volymer som beskrivs som paviljonger vilka placeras fristående i kyrkans sidoskepp, det centrala kyrkorummet och koromgången lämnas orörda. Materialen är medvetet valda för att kontrastera både i uttryck och gestaltning mot det befintliga teglet. De nya ändringarna beskrivs som reversibla för att orsaka minsta möjliga ingrepp i befintligt murverk. Angreppssättet är raffinerat men samtidigt distanserat. Även om en volym beskrivs som reversibel så är den högst påtaglig så länge den finns på platsen och i flera fall skymmer kyrkans ursprungliga skönhet.

Centralt för förslaget är den nya Bondkorstrappan, som höjer sig från nya källarplan upp till kyrkvindarna och tornet. Trappan länkar samman kyrkorummet och det nya föreslagna annexet men också kyrkvindarna och tornet. Trapp- och hissarrangemanget i Bondkoret har i illustrationen en elegant genomföring och förslaget i övrigt karakteriseras av få ingrepp i medeltida murverk som i sig är positivt. Vid avvägning mot de kulturhistoriska aspekterna medför dock den monumentala Bondkorstrappan alltför dominerande inslag med åtföljande irreversibla håltagningar i valv och murverk.

Förslaget att göra om Vårfrukoret till toaletter och dölja några av de äldsta väggmålningarna bakom en skärm är direkt olämpligt.

Sakristian föreslås att placeras i Bälghammaren men hade haft en bättre och mer tillgänglig placering närmare kyrkorummet. Att placera tysta studieplatser i direkt anslutning till orgelläktaren är inte funktionellt.

Paviljongen avsedd för de nya kontorsplatserna är placerad i det som idag är den nedre sakristian. Konsekvensen av de fristående volymerna är att rummet utnyttjas ineffektivt och arbetsmiljön är tveksam utan dagsljus och möjlighet till fullgod ventilation.

I Södra vapenhuset står det nya kapellet som ersätter vindfånget och kan nås genom en separat entré utifrån utan att behöva öppna hela kyrkan.

Utemiljön kring domkyrkoberget är sparsamt redovisad och juryn hade gärna sett en mer bearbetad plan med idéer för området som helhet samt för Månssons trädgård.

Foliers förhållningssätt att addera fristående volymer är i sig flexibel och skulle möjliggöra en etappvis utbyggnad.

Sammanfattning

Juryn anser att teamets konsekvent genomförda förslag har en hög konstnärlig nivå och är mycket skickligt utfört men har alltför stora utmaningar för att vara realistiskt att genomföra.

Delat 4:e pris 25 000 SEK

MUNKENS ÖRTAGÅRD

Förslagsställare

petra gipp studio AB genom Emil Bäckström, Petra Gipp, Jonas Hesse.

landskapsarkitekt Johan Paju

konstruktör Tomas Gustavsson



VY FRÅN KYRKOENTRÉN

Munkens örtagård föreslår två nya byggnader, en i den västra noden och en i den östra. Byggnaderna ska vara ett avtryck av samtiden med en definierad identitet.

Tvärställd mot Sturegatan i Domkapitelhusets förlängning placeras en större byggnadsvolym som ska ha funktionen av entrébyggnad. Tillsammans med Tryckerihuset och Domkapitelhuset bildar den nya byggnaden en rumslighet mot Domkyrkoplan utan att blockera vyn mot söder och Mälaren. På samma nivå som Domkyrkoplan ligger en ny gemensam entré till verksamhetslokaler, församling och till caféet och de allmänna ytorna en trappa ner. Arbetsplatser för stift och församling samlas i det nya husets övre plan.

En underjordisk gång i 2 våningar (plan -1 och 0) förbinder entréhuset med Bondkoret. Kopplingen mellan Domkapitelhuset, det nya huset och Domkyrkan är bra, liksom förslagen för användningen.

Vid entrébyggnadens suterräng anläggs en skyddad trädgård som kan bli ett fint uterum som en förlängning av samlingsal och cafédel.

Fasaden mot söder är sluten sånär som på ett stort fönster och bottenvåningens glasparti vilket både ger ett massivt uttryck från Månssons trädgård och omöjliggör utblickar från huset mot Mälaren.

Sedan steg ett har förslaget utvecklats med en ny byggnad i den östra noden vid Roggeplan. Det nya huset är placerat centralt mellan Djäknegården och Roggeborgen och har samma formspråk som entréhuset. Byggnaden ska binda ihop de befintliga husen och leda besökaren vidare mot Domkyrkan. Nivåskillnaden tas upp inne i huset med en mycket generös centralt placerad trappa. Juryn upplever den nya byggnaden som oproportionerligt och omotiverat stor utifrån den tänkta användningen. Huset blockerar siktlinjen mot kyrkan och är okänsligt placerad för nära Djäknegården.

Materialet är genomgående tegel i alla allmänna ytor som binder samman det historiska uttrycket med samtiden. Den enkla fasadbearbetningen upplevs återhållsam och lyfter fram de befintliga byggnaderna. Fin gestaltning med teglet synlig både in- och utvändigt.



SAMLINGSSAL OCH CAFÉ

Förslagets ambition med Domkyrkan är att värna om dess kyrkorum och byggnadens historia men samtidigt blicka in i dess framtid och fokusera på Domkyrkans invändiga organisation. Vapenhuset renodlas som entré till Domkyrkan, receptionen flyttas in i kyrkan för en välkomnande och orienteringsmässigt bättre placering.

I förslaget redovisas i Bondkoret ett nytt trapphus med hiss, som ansluter till det nya entréhuset i väster i ett källarplan liksom till ett nytt bjälklag över Hidemarks tidigare inredning. Domkyrkans torn har fått användning uppåt och neråt på ett rimligt sätt.

Västra vapenhuset entré isoleras genom ett nytt bjälklag. Ett kapell förläggs i det nya rummet som nås från Bondkoret via den nya trappan och hissen. Passage mellan kapellet i Västra vapenhuset och Bondkoret sker via kyrkfönstret i Bondkoret mot

Västra vapenhuset, som måste anpassas till sin nya funktion. De nya bjälklagen bygger vidare på Hidemarks tillägg.

I förslaget anges att det översta konsolbjälklaget i framtiden ger åtkomst till tidigare outnyttjade ytor över Vårfrukoret.


















Kistmottagning och grovkök är förlagt till Norra vapenhuset, en funktionell och bra placering som möjliggör angöring utifrån utan att störa andra verksamheter i kyrkan.

Utemiljön saknar en detaljering i redovisningen och förslaget för den yttre miljön är därför svår att kommentera.

Sammanfattning

Domkyrkan är relativt väl genomarbetad utan radikala insatser och förslaget har ett medvetet förhållningssätt till de kulturhistoriska värdena genom en sammanhållen gestaltning. Juryn uppskattar förslagets sätt att närma sig frågorna i tävlingen men upplever inte att man nått ända fram. Några av de kvaliteter som förslaget hade i steg ett anser juryn har gått förlorade i bearbetningsskedet. Husens storlek och placering är oharmoniska och stämmer inte med Domkyrkan och dess omgivning.

ALLA TÄVLANDE

	1 Lager Dan Rahmqvist ab
	2 Patet-Omnibus..... Esencial
	3 Urberget..... Verstas arkkitehdit Oy
	4 Campus..... Arvid Forsberg
	5 Gravitas Sjöblom Freij Arkitekter AB
	6 Quadrum..... Solmaz Beik
	7 Erinran..... AIX Arkitekter AB
	8 Tillsammans Mikael Bergquist Arkitektkontor AB
	9 Under över alla under Erséus Arkitekter AB
	10 Mellan Karin Krokfors Architects
	11 Kopparhatten Nina Andersson
	12 Kyrkbacken- där hela livet möts Andrén Fogelström
	13 Stadsporten..... Filip Lipinski Arkitekt
	14 37700 söndagar nu..... Vattentornet Arkitektkontor AB
	15 Forum Aqua Ateljé Nord AB
	16 Byn på berget Daniel Lindberg
	17 Konstellationen Bardakhanova Champkins architects

	18 Tillsammans återigen Id3d
	19 Att återupptäcka kyrkoberget Iskra Crisci
	20 Raka puckar Jöran Bellman Arkitekt
	21 Aperio Dana arkitektur AB
	22 Strålande stjärna HF Hervieu-Follacci
	23 Lager på lager AL Studio AB
	24 Korsväg..... In Praise of Shadows Arkitektur AB
	25 Hortus Conclusus..... Unit Arkitektur AB
	26 Kyrkbacken@Strängnäs..... White Arkitekter
	27 Stift och stad PRINCE
	28 Öppet Hus..... ML KAMPMANN ARKITEKTER AB
	29 Dominans och kombination..... Salem Arkitektur & Design
	30 Liv olika 45 Carracedo
	31 Söderporten Mührer Folkar arkitekter ab
	32 Södra porten Arkitekt Blå
	33 Spirit of Middle Ages M. Zaki
	34 59°22'32.0"N 17°02'04.3" Formation
	35 Kant Ulf Pettersson arkitekt



36 Traditional Brick..... Lillian Hooten



37 Folier..... Förstberg Ling AB



38 Att förenas..... MASSLab Scandinavia



39 Färg och Liv i Strängnäs John Puttick Associates Ltd.



40 Triskele..... OOAK



41 Famn..... Kask Arkitekter AB



42 Tilia Lucia Anderica Recio, Javier Ortiz Temprado



43 Stora och små möten - för stora och små AART architects



44 Ur stenblock huggen..... Exposé - arkitektur konst design



45 Ett Levande Rum..... Cottrell & Vermeulen



46 Mötesplats på berget Hidden Geometry



47 Akropolis Philip John Shelley Architect



48 Berget Genius Loci Loop..... Horn Architekci



49 Algor..... Jan Wahlgren Ark o Byggkonsulter AB (Stockholm)



50 Törnrosa..... Steen Palsboell Arkitekter MAA





















51 Sångers från Berget Can arkitektkontor AB





















52 Domkyrkotorget AAB architects



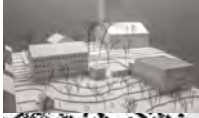
53 Inbjudan & Rörelse..... E+N arkitektur A/S

	54 190691	PANUM
	55 Smälta bitar	Studio Weave Limited
	56 Strängnäs domkyrkoträdgårdar	jaja architects ApS
	57 NOA	Månsson Dahlbäck Arkitektkontor AB
	58 Timeline	NOAN Architects
	59 Primstav	Niklas Lindelöw
	60 Inflik.....	Harryan Arkitektkontor ab
	61 Propylaea	Arkitektstudio Witte
	62 Domkyrkonavet	Lomonto
	63 Flygel.....	Johannes Norlander Arkitektur AB
	64 Upplyft	ÅWL Arkitekter
	65 Nave	Claesson Koivisto Rune
	66 Hel.....	TUPA architecture Oy
	67 Ljusbärare.....	Ritningen Arkitektbyrå AB
	68 Bokstöd	Archipelago
	69 Collis Cathedrali.....	HOS Arkitekter AB
	70 Perpetuus.....	Greger Stetz Arkitektur
	71 För samling	Utopia arkitekter

	72 Piazza + 20.0.....	Stadstudio
	73 IsabellaMDLXIV	Erik Möller Arkitekter AB
	74 Drömfältet	Sebastian Thach Arkitektur
	75 Osynlig.....	Nomostudio
	76 Nyckel	Lennart Alquist Arkitekter
	77 3712.....	M Ahréns Arkitektkontor AB
	78 360 Grader	DEC architects
	79 Nära/Cathedral Close	AA-ArkitektArbeten Thomas Hellquist (Lund)
	80 Murhuset	Jägnefält Milton
	81 Tillsammans.....	Therese Fritzell (Bryssel)
	82 Närhet.....	Gustav Appell Arkitektkontor
	83 Confluere	Paulina Berglund Arkitekter AB
	84 I liv med domkyrkan.....	Studio Default AB
	85 Kryss.....	Näslund Arkitektur
	86 Murus.....	Lönnqvist & Vanamo Architects AB
	87 Munkens örtagård	petra gipp studio ab
	88 Kring.....	Wärnberglund arkitektkontor
	89 Tangent.....	Liljewall arkitekter



90 Vistas..... MAKÅ Arkitektur AB



91 Mötten vid muren Kjellgren Kaminsky Architecture, MARELD



92 Portal..... Uros Jankovic Arkitekt



93 Halleluja Tina Wik Arkitekter AB



94 Trakt Kubrak Arkitekter



95 Lux Hermelin & Palmstierna Arkitekter AB



96 Watergarden John Schutze KS



97 Treenighet..... ON arkitekter

Svenska kyrkan 
STRÄNGNÄS
DOMKYRKOFÖRSAMLING
MED ASPÖ